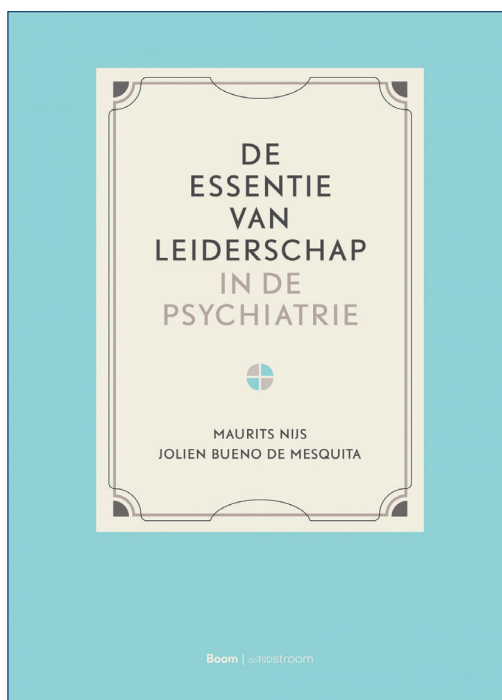

De essentie van leiderschap in de psychiatrie

Maurits Nijs, Jolien Bueno de Mesquita

Er zijn al talloze boeken geschreven over leiderschap, zowel nationaal als internationaal. Echter, over leiderschap in de psychiatrie zijn nog geen boeken van Nederlandse bodem verschenen. De genoemde auteurs verzorgen al jaren een cursus met gelijke naam. Hierdoor, maar ook door hun jarenlange ervaring, kunnen zij gezien worden als experts op het gebied van leiderschap. Kortom; de verwachtingen van het boek zijn hoog. Auteurs hebben het boek geschreven voor psychiaters, zorgprofessionals en andere geïnteresseerden met als doel een gevoel van controle te geven aan een werkveld en maatschappij die complex en voortdurend in beweging

zijn. Ze bereiken dit door inzicht te geven in automatische en onbewuste processen, zoals de dynamiek in groepen, onderhandelen en vergaderen.

De onderwerpen zullen herkenbaar zijn voor de lezer, en auteurs reiken ook praktische tips en opdrachten aan. Hierdoor blijft het niet alleen bij herkenning, maar wordt men door het lezen van dit boek in staat gesteld om zich op persoonlijk en professioneel vlak verder te ontwikkelen. In acht hoofdstukken beschrijven de auteurs de essentie van leiderschap in de psychiatrie. Hiervoor integreren zij de kennis uit bekende managementboeken met de klinische praktijk.

In het tweede hoofdstuk besteden ze uitgebreid aandacht aan persoonlijk leiderschap, hetgeen voor hen de essentie is van leiderschap. Ze stellen dat je pas goede zorg kunt leveren, als je goed voor jezelf hebt gezorgd. Ook dit zal voor veel lezers herkenbaar en noodzakelijk zijn.

De beschreven onderwerpen zijn breed toepasbaar en geven ook handvatten om de actuele wereldproblematiek te kunnen begrijpen. Zo is het een feit dat grote groepen altijd de strijd met andere groepen aan gaan en dat dit er niet altijd vreedzaam aan toe gaat. Het lijkt dan ook de bedoeling van de auteurs om een steentje bij te dragen aan een betere gezondheidszorg, een

betere mentale gezondheid van de zorgprofessional, en ook aan een betere wereld.

Het siert de auteurs dat zij zich ondanks hun kennis en ervaring bescheiden opstellen en dat zij niet pretenderen dat zij de waarheid in pacht hebben. Dit is namelijk nogal eens aan de orde bij literatuur over zelfontwikkeling. De meeste hoofdstukken lezen makkelijk weg. Delen van sommige hoofdstukken zijn stapsgewijs beschreven waardoor ze meer geschikt zijn om te lezen met een concreet probleem in het achterhoofd. Het boek is ook geschikt om als naslagwerk te gebruiken. Het is duidelijk dat het boek is geschreven door twee bevlogen auteurs met ervaring op het gebied van psychotherapie, management en leiderschap en het is zeer aan te bevelen voor de professional die zich wil ontwikkelen op het gebied van leiderschap.

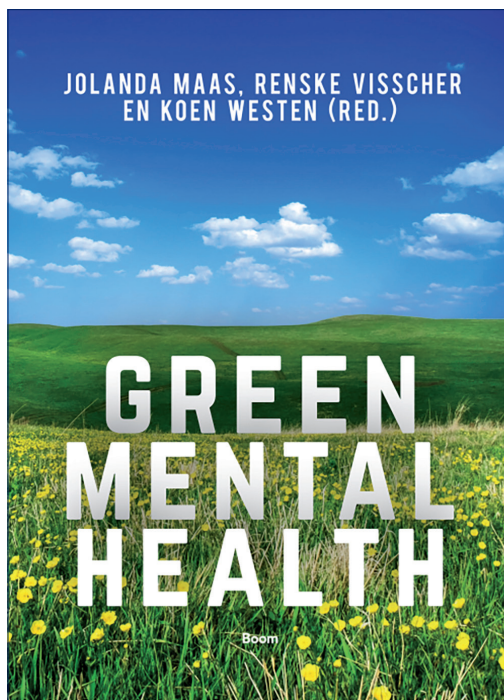
**Cherryl Zonnenberg, psychiater,
Den Haag**

Amsterdam,
Boom De Tijdstroom, 2022
226 pagina's,
ISBN 978-90-244-465-20,
€ 45,-

Green mental health

Jolanda Maas, Renske Visscher, Koen Westen (red.)

Het inzetten van groen ten gunste van de geestelijke gezondheid is verre van een nieuwe gedachte. Het grijpt terug op de 19e-eeuwse instituten die in Nederland in de bossen en de duinen werden gevestigd om de patiënt licht, lucht en ruimte te bieden. Er waren goede redenen om van deze gestichten afscheid te nemen, hetgeen is geschied in de voortgaande beweging van *community mental health*. Met het afscheid van bossen en duinen werd echter het kind met het badwater weggegooid. Dat is althans mijn conclusie bij het lezen van dit boek.

De intuïtieve kennis dat groen goed doet, is in een toegankelijk format onderbouwd met vele studies die dit

onderschrijven. De bijdrage van de onderzoeker Jolanda Maas springt er in dit boek dan ook uit: een groene omgeving bevordert onder andere herstel van stress, een gezonde leefstijl, heeft gunstige biologische, gezondheidbevorderende eigenschappen en vermindert omgevingsstress zoals geluidshinder en hittestress. Hoe belangrijk een groene leefomgeving is, blijkt bijvoorbeeld uit een onderzoek bij 900.000 Denen. Er bestaat 55% meer kans op het krijgen van een psychiatrische stoornis bij het opgroeien met weinig groen ten opzichte van veel groen na correctie voor factoren als urbanisatie en

sociaal-economische status (Engemann e.a. 2019).

Alle genoemde baten van groen, zo laat Maas zien, zijn inmiddels met data onderbouwd. Verblijven en actief zijn in een groene omgeving kan men dus als een evidencebased interventie beschouwen.

Het boek bestaat uit 4 delen: in deel 1 beschrijven de auteurs het concept *green mental health*; in deel 2 gaan ze in op de relatie tussen groen en geestelijke gezondheid; in deel 3 beschrijven ze groene initiatieven; in deel 4 ten slotte volgt informatie om zelf aan de slag te gaan.

De kwaliteit van het boek varieert per hoofdstuk. Deel 2 is overwegend uitmuntend bondig en goed

geschreven. De praktijkinitiatieven stellen wat teleur: een zorgboerderij, groen op de HIC en psychologen die patiënten meer naar buiten nemen. Ik had hier ook meer willen lezen over initiatieven die aan preventie bijdragen, zoals meer ruimte voor groen in de stedelijke planning. Ook staan er wat slordigheden in het boek zoals een ontbrekende referentie en een verkeerd jaartal.

Al met al gaf het boek ons de inspiratie, conform het motto van het vierde deel, hiermee zelf aan de slag te gaan. Het lezen ervan onderstreept het belang van actief zijn in een groene omgeving voor de mentale gezondheid.

Rene Keet, psychiater, Heiloo
Dorien Kotterman, bestuurder
Landgoed, Heiloo

LITERATUUR

- Engemann K, Pedersen CB, Arge L, e.a. Residential green space in childhood is associated with lower risk of psychiatric disorders from adolescence into adulthood. *Proc Natl Acad Sci USA* 2019; 116: 5188-93.

Amsterdam,
Boom De Tijdstroom, 2021
190 pagina's,
ISBN 978-90-2443-355-1,
€ 26,50